

L'estudi del 'Llibre dels Costums de Tortosa'

Durant la segona meitat del segle XIX, va haver-hi un bon nombre d'erudits d'arreu dels antics territoris de la Corona d'Aragó que van dedicar el seu temps a l'estudi del *Consuetudinae Dertosaie* (*Llibre dels Costums de Tortosa*), el primer codi de lleis medieval escrit en llengua catalana, així com a la defensa del dret civil català. La notable embranzida que havien anat adquirint les idees catalanistes, propagades pel federalista Valentí Almirall i pels membres de la Unió Catalanista, van impulsar la recuperació d'una mena de memòria històrica que va fer reviure l'interès per la història. El passat medieval dels territoris que conformaven la Corona d'Aragó i les lleis que la regiren va passar al primer pla del punt de mira de tots aquells que anhelaven la recuperació dels drets nacionals catalans. L'esclat renaixentista en el camp literari també va influir en els juriconsults més eminents, que van esforçar-se a defensar les lleis pròpies de Catalunya que havien estat esmicolades per l'omnipresent i funest Decret de Nova Planta. La legislació catalana i el Codi Civil català trobaren nombrosos defensors a la comarca com els advocats Joan Martí i Miralles, Antoni M. Queralt, Ramon Foguet, Lluís Lluís i Dolç, Joan Balaguer i Josep Franquet i Ferreres. El 1888, l'aprova-

ció per part del govern espanyol del Codi Civil conegut com d'Alonso Martínez, va provocar una airada protesta arreu del país, ja que es creia que vulnerava fortament els drets catalans. Va crear-se una comissió codificadora que havia d'analitzar la delicada situació creada, en la qual van participar-hi activament els anteriors juriconsults tortosins.

Quant a l'interès pel prestigiós codi de lleis medieval tortosí, cal recordar la immensa faena que realitzaren l'advocat tortosí Ramon Foguet i el valencià Benvingut Oliver, que van realitzar estudis complets d'aquesta obra, que els va servir igualment per carregar-se de motius per combatre qualsevol legislació contrària als interessos autòctons.

Litteratus

■ Ramon Foguet va estudiar lleis a la Universitat de Barcelona i va doctorar-se a la facultat de Dret de Madrid. D'ideologia carlista, va inspirar el periòdic *La voz de la patria* i va ser elegit diputat provincial. Va publicar una edició del *Llibre dels Costums de Tortosa* l'any 1877 (que va tindre una magnífica repercussió a nivell de tot el Principat). Any després, va tornar

a incidir en el tema amb la publicació de l'obra *Derecho catalán - Instituciones civiles de Tortosa*, editat el 1892, en defensa de la personalitat jurídica de Catalunya davant els intents d'instauració de l'abans esmentat Codi Civil unificador que recordava el Decret de Nova Planta, i que fou molt contestat per part de la premsa tortosina i catalana de les darreres dècades del segle XIX. La ferotge crítica de Foguet residia en el fet que el govern considerava merament províncies allò que ell considerava com a pobles: "*Si verdaderamente se propone el gobierno español respetar y conservar la legislación de los pueblos españoles que la tienen propia, no debiera decir que las presentará todas como apéndices del Código Civil Español, si no es ya que se ha formado una idea tan singular y mezquina de la legislación de esos pueblos que firmemente cree que ninguno de ellos tiene un cuerpo cabal y completo de legislación que merezca ser conocido y conservado, como merece serlo nuestro inmortal Código de la Costumbres escritas. Léase no más que el índice de materias de este admirable cuerpo de leyes y de doctrina, y al golpe se comprenderá que si no se las quiere destruir, conforme dice el Gobierno que no quiere, no hay más remedio que respetarlo completo y acabado como está*".